

Adieu: Poëzieconcerten als vaarwelmoment in tijden van corona

Al sinds maart zit ons land, en bij uitbreiding de hele wereld, in de houdgreep van Covid-19. Door de coronamaatregelen is afscheid nemen van een overledene extra moeilijk. Twee poëzieconcerten op 11 oktober bieden iedereen een moment van troost en herinnering. Oud-Dichter des Vaderlands Els Moors, dorpsdichter Nicole Ledegen, sopraan Lieselot De Wilde en pianiste Lies Colman zorgen voor troostende woorden en muziek.

Het coronavirus maakt onze sterfelijkheid plots heel tastbaar, maar tegelijkertijd maakten de coronamaatregelen het onmogelijk samen te rouwen. Wie een dierbare verloor aan corona of aan iets anders, kon geen normale uitvaart organiseren. Wie een familielid in het buitenland verloor, kon daar niet naartoe reizen. Vrienden en families konden niet samen afscheid nemen. Terwijl we net dan bij elkaar willen zijn.

Adieu probeert die leegte te vullen met een reeks poëzieconcerten op Gentse begraafplaatsen en nu ook in Destelbergen en Heusden. Poëzie als troost, met muziek als begeleiding. Een mooie combinatie die weet te vatten wat zo moeilijk zegbaar is.

Het is een eerbetoon aan diegenen die we verloren, maar ook als een hulde aan het leven. Omdat verdriet en liefde altijd samengaan, want alleen om hen van wie we hielden, rouwen we. Aan hen koesteren we warme en levendige herinneringen.

Muziek raakt ons vaak recht in ons gevoel, op een plaats voorbij taal en woorden. En poëzie weet te vatten wat moeilijk zegbaar is. Daarom brengen we ze samen, in de overtuiging dat kunst troost.

Adieu startte in Gent op initiatief van 123-piano met curator Gaea Schoeters. In Destelbergen krijgt dit evenement in de keuze van artiesten een lokale verankering. Wij spraken met curator Gaea Schoeters en zangeres Lieselot De Wilde.

'Een aantal mensen uit mijn omgeving hebben in de quarantaine iemand verloren,' vertelt Gaea Schoeters: 'Het is heel vreemd om een doodsbrief te krijgen zonder datum voor een uitvaart en je je verdriet niet met anderen kunt delen. Het ontbreken van een 'afheidsmoment' maakt het rouwen moeilijk, zonet onmogelijk. Tegelijk hoorde ik van heel veel zangers dat ze het vreselijk vonden dat ze niet konden of mochten zingen en geen live-contact meer hadden met het publiek. Ik wilde daar iets mee doen.'

En daar was Adieu ...

GAEA: 'Ja. Het idee kreeg vorm tijdens een brainstorm met Sioen. Hij is ook de man achter het project '123-piano'. We wilden de bestaande nood ledigen en vonden dat Adieu het best zou passen op begraafplaatsen. Het idee was een mobiele piano in de buitenlucht én een dichter. Meteen ook

corona-proof. Vervolgens zijn de Stad Gent, het Poëziecentrum, Vonk&Zonen, Literatuur Vlaanderen en Reveil mee in het project gestapt en ten slotte ook de gemeente Destelbergen. En veel fantastische zangers en dichters.'

Wat moeten we ons voorstellen bij een poëzieconcert als afscheidsmoment?

GAEA: 'We brengen een dichter, een zanger(es) en een pianist samen op een begraafplaats. Het is een soort van vaarwelmoment, waar mensen samen naar kunnen luisteren. Het is dat samenzijn, in dat moment, dat zo belangrijk is.'

Afscheid nemen is vaak gekoppeld aan herinneren. Op een begrafenis wordt ook teruggekeken op het leven van de overledene. Is hiervoor plaats op Adieu?

GAEA: 'Zeker. Het voordeel van poëzie, en zeker ook van muziek, is dat het vaak heel 'open' is. De toehoorder kan er grotendeels zijn eigen betekenis in leggen: elke tekst wordt voor de helft geschreven door de lezer of de luisteraar, die er het antwoord in vindt op zijn of haar eigen vragen. Elke Adieu begint met rouw en verdriet, maar eindigt met een viering van het leven en de liefde die we voor de ander voelen. Net daar gaat troost van uit.'

Als schrijver werk je zelf vooral met woorden. Troost muziek op een andere manier?

GAEA: 'Muziek, en zeker zang, spreekt meer tot het lichaam, denk ik. 'Het', de emotie, komt rechtstreeks uit het lichaam van een zanger en raakt je soms bijna fysiek. Bij tekst komt meer 'denken' aan te pas, omdat je niet alleen naar de klank luistert, maar ook naar wat er wordt gezegd. Poëzie komt misschien nog het dichtst bij dat lichamelijke, omdat de vorm zo onlosmakelijk deel is van het geheel.'

Hoe selecteer je de juiste muziekstukken?

GAEA: 'Ik geef veel vrijheid aan de zangers en dichters. Vaak volstond het om het juiste duo samen te stellen: twee stemmen die elkaar aanvulden, omdat ze allebei een klassieker repertoire hebben of net fel contrasteerden. Een slam poet naast een klassieke zangeres, ik vind dat spannend. Zeker als de muziek en de tekst dan in elkaar overlopen en zo samen nieuwe betekenissen en nieuwe lezingen genereren. Mijn criterium was: alles kan, als het maar oprecht is. Soms was de poëzie harder, explicieter, andere keren veel zachter. Het publiek vond daar altijd weer een eigen insteek in.'

LIESELOT: 'Ik kies altijd op basis van tekst én muziek. Als daar een mooie symbiose in te vinden is binnen de thematiek van troost, herinnering, het vieren van liefde of dankbaarheid om wat was, dan is het geschikt. Het moet niet per se altijd een droevige melodie te zijn of een verstilde tekst. Soms kan de herinnering aan de vurigheid van het leven ook heel troostend zijn.'

© JeRoen Muirré

Is het anders zingen tijdens een afscheidsmoment dan tijdens een concert?

LIESELOT: 'De context is anders; dat geeft een andere perceptie, ook voor de muzikant. Het publiek is specifiek om die reden daar aanwezig. Maar tijdens een gewoon concert zitten er evengoed mensen in het publiek die op dat moment troost zoeken in muziek, al delen ze het dan met mensen die bijvoorbeeld komen om hun gedachten te verzetten. Maar uiteindelijk is het principe met zo'n afscheidsmoment wel hetzelfde: je deelt iets met alle aanwezige mensen, op dat specifieke moment. Maar hoe dat ervaren wordt, is toch altijd weer uiterst persoonlijk.'

Poëzie en klassieke muziek zijn voor veel mensen niet evident. Ligt dit anders bij een moment als Adieu of zorgen 'deze tijden' voor een andere kijk?

GAEA: 'We realiseren het ons niet altijd, maar net op de belangrijke overgangsmomenten in ons leven, zoals bij geboortes, huwelijken en overlijdens, grijpen we allemaal terug naar kunst om die grote gevoelens uit te drukken. Bij elk van deze rituelen spelen woord en muziek een belangrijke rol. Vroeger gebeurde dat in de kerk, en hadden liturgie en klassieke muziek daar een vanzelfsprekende plaats. In die zin is het logisch dat poëzie, in een wereldse omgeving, die rol overneemt: het onzegbare proberen te zeggen.'

LIESELOT: 'Ik ervaar net dat poëzie en klassieke muziek wél evident zijn, zeker op zulke momenten. Er bestaat uiteraard klassieke muziek waar je iets meer ervaring voor nodig

hebt om ze te kunnen begrijpen of appreciëren. Maar dat is niet per se de muziek die je zal te horen krijgen op zo'n afscheidsmoment. Klassieke muziek en poëzie zijn zaken die op het moment van de uitvoering tot stand komen. Daarin verschillen ze op geen enkele manier van andere soorten muziek. Hun impact hangt zoals bij andere kunstvormen heel erg af van de uitvoerder.'

Er zijn nog steeds coronamaatregelen, beïnvloedt dit de concerten? Kan je met je familie komen?

GAEA: 'We willen de Adieu's absoluut coronaproof laten verlopen. Dat is gelukkig niet moeilijk: we spelen in open lucht, wat alles al veel eenvoudiger maakt. In functie van de tracting vragen we mensen wel vooraf te registreren en ook per bubbel in te schrijven. Op de dag zelf voorzien wij dan clusters van zitplaatsen, zodat je samen met je partner of familie kan luisteren en toch op een veilige afstand van de andere mensen zit. Daarnaast vragen we ook om een mondkapje te dragen.'

Info

WANNEER: zondag 11 oktober om 11:00 in Heusden en om 14:00 in Destelbergen

WAAR: begraafplaats Heusden (Steenvoordestraat) | begraafplaats Destelbergen (Adrien De Grootestraat)

PRIJS: Gratis

RESERVEREN verplicht via www.destelbergen.be/cultuur

MEER INFO: 09 228 33 09